

P O S U D E K

na doktorskou práci PhDr. Jana Vitoňě

"Hrdina a antihrdina ve státním zájmu
(K typologii literárních hrdinů období
polského baroka)"

Autor práce si zvolil podnětný úhel pohledu. V celém pojednání o typologii literárních hrdinů polského baroka si důsledně všímá početných souvislostí mezi tehdejší literární tvorbou a kulturně-společenským kontextem, zvláště vývojem polského státu, stratifikací společnosti, politickou a náboženskou orientací různých vrstev, jejich životním stylem. Z těchto souvislostí se pak pokouší zjistit genezi literárních postav a objasnit smysl tematického plánu klíčových děl. Opírá se přitom jak o spolehlivou znalost historických pramenů (např. kroniky Gwagninovy, Sarnického, Stryjkowského, Rožmberskou kroniku, antologie rybaltovské literatury aj.), tak o důkladné prostudování odborných prací, zasahujících do obecné historiografie (Szabó, Davies, Flori, Kovařík), kulturních dějin (Ohler, Bystron, Pelc, Tazbir aj.) nebo literární historie (Hernas, Pollak, Maciejewski). Neopomíjí ani složitě strukturovanou oblast axiologie, spjatou s fenoménem "polskosti" (Maciejewski, Porębski, Chrzanowski).

Vitoňův široký záběr, zachycující nejrůznější aspekty literární problematiky a přinášející bohatý faktografický materiál, se však ukazuje jako značně ošidný. Nejde pouze o to, že disparátní obsahy klade vedle sebe, aniž by vždy přesvědčivě dokázal, že např. způsoby magnátského života nebo imperiální zájmy dvora se musely nutně promítnout do charakteru fikčního světa toho kterého díla. Vitoň často příliš spoléhá na poznatky zprostředkované jinými badateli a přejímá je do své práce bez kritického komentáře. Celkový obraz doby i vývojové řady barokních děl totiž kompiluje "z druhé ruky", zatímco se neodvažuje k vlastnímu, úzce vymezenému výzkumu. Citelně pak v práci chybějí podrobné analýzy a samostatné interpretace konkrétních textů. Místo nich se pisatel omezuje na povšechně referování o celém spektru barokní státnosti, kultury a literatury.

Zásadní problém Vitoňovy práce spočívá v neujasněné metodologii bádání. I když pojednává o intertextuálních vztazích, např.

o pronikání do polské kultury Ariostova Orlanda a Tassova Gofreda (s.58 an), zabývá se více politickou situací, církevními požadavky nebo osobními kontakty Piotra Kochanowského, místo aby se věnoval komunikačním okruhům a zvláště literárnímu procesu. Přehlíží přitom otázku překladatelských strategií, recepce děl, kritického hodnocení textů, vlastní četby. A to nemluvíme o chybějícím argumentování prostřednictvím analýzy textových dokladů, ať již materiálů literárních, nebo materiálů jiné povahy - soukromé korespondence, úředních dokumentů, edikt apod. Pisatel si náležitě nepromyslel zvláště rozdíly mezi hodnotovými vzorci mimo-literárními a mimoestetickými a na druhé straně hodnotovými vzorci umělecké a estetické povahy, mezi literární fikcí a fikcí v dalších oblastech kulturního a politického života. Do jaké míry a jakým způsobem např. rybaltovská díla si získávala sympatie části kulturní veřejnosti a dokonce "literarizovala" její myšlení a naopak v jakém stupni a kterou cestou vstupovalo opoziční myšlení nejnižších vrstev studentstva a kléru do "literatury"?

Vitoň jistě vynaložil nemalé úsilí na shromáždění, utřídění a vyhodnocení všech prezentovaných faktů. Podařilo se mu také napsat pojednání věcně, přehledně a čtivě. Už z tohoto důvodu **d o p o r u č u j i p r á c i k o b h a j o b ě**. Nicméně předpokládám, že autor pojednání všechny metodologické nejasnosti během svého vystoupení vysvětlí.

Praha, 7.4. 2010

Doc. PhDr. Petr Poslední, CSc.
konzultant